

STÄLLNINGSTAGANDE

Högre utbildning ur globalt perspektiv

Näringslivet utvecklas och förändras till att bli allt snabbare, flexiblere och mer specialiserat. Utvecklingen leder till att nya behov av kompetens och arbetskraft uppstår i både nya och gamla företag och branscher.

En ökande andel kunskapsintensiva tjänsteföretag är en del av denna utveckling t.ex. teknik konsulter, arkitekter, designers, IT-konsulter, programvaruföretag och telekomföretag. Tillväxten inom dessa företag och branscher har varit stark de senaste decennierna och har stått för en stor del av sysselsättningsökningen i Sverige.

Efterfrågan på högskoleutbildad arbetskraft är mycket stor, vilket har medfört att många av dessa växande verksamheter har fått kämpa med kompetensbrister och rekryteringsproblem. Detta samtidigt som marknaden har blivit allt mer internationell och konkurrensen ökat. Delar av kundens FoU och produktion har flyttats eller outsourcats till andra länder där rekrytering av högutbildade är lättare samt skattetryck och lönenivåer är lägre.

ETT MODERNT OCH SPECIALISERAT NÄRINGSLIV

Den teknologiska utvecklingen går fort och detta förändrar kravet på utbildningssystemet. Många rutinuppgifter, men även kunskapsintensiva tjänster, rationaliseras av digitala lösningar och automatisering. Detta bidrar till en ökad efterfrågan kring kognitiva färdigheter och kunskaper om den nya tekniken och dess roll i samhället, vilket i sin tur leder till ett näringsliv som är mer innovativt och kreativt. Den gamla företagsstrukturen med en rad stora, vertikalt integrerade industrijättar som dominerar marknaden, har ersatts av ett betydligt mer mångfacetterat och dynamiskt näringsliv. Tjänster köps på en internationell marknad istället för att produceras in-house.

Denna specialisering och det internationella konkurrenstrycket driver på behovet av förändring även i Sverige. För att nå framgång skapar företagen globala värdekedjor och internationella nätverk. Företagen hämtar sin expertkompetens från hela världen. De företag som etablerar sig i Sverige attraheras av goda forskarmiljöer, tillgång på relevant och rörlig kompetens, samt kunskapspartners i form av konsultföretag, institut och akademi. Det krävs en fortsatt utveckling och förstärkning av denna kunskapskedja.

GLOBAL KUNSKAPSUTVECKLING

Med den utvecklingstrend som råder finns det en ständig risk för att de kunskaper och kompetenser som förmedlas vid landets lärosäten blir obsoleta. Den högre utbildningen är inte utformad för att bidra till kompetenshöjning utifrån ett livslångt lärande. Det skapas nya utmaningar och väl fungerande samverkan mellan akademi och näringsliv när företagen blir mindre, specialiserade och mer dynamiska. Långa relationer med akademi måste ersättas av snabb och flexibla samverkansformer, då företagen har allt mindre resurser att avsätta för långsiktiga och djupa relationer med akademien.

För att kunna hantera denna utmaning krävs det strukturella och långsiktiga förändringar för en mer innovativ samverkan mellan akademi och näringsliv. Incitament för samverkan

behöver utvecklas för att akademien ska bibehålla relevans över tid. Mot denna bakgrund krävs tydligare mål, resurser och utvärdering av högskolans samverkan med det omgivande samhället och näringslivet. Framförallt med tanke på att utbildningssamverkan idag är en ofinansierad uppgift som oftast drivs av eldsjälarna på högskolor, universitet och i näringslivet, på eget initiativ.

En utmaning som vi står inför är återväxten av erfarenhet och kompetens i branschen. I takt med ökad priskonkurrens läggs allt fler delar av uppdrag ut i länder med lägre lönekostnadsläge. Det får till konsekvens att det finns färre möjligheter för t.ex. nyexaminerade att skaffa sig den erfarenhet och kunskap som krävs för att vara konkurrenskraftig på marknaden. Detta är en problematik som både beställare och vi som leverantörer måste adressera, då det undergräver kompetensutvecklingen på sikt.

För att säkerställa en fortsatt god näringslivsutveckling och fortsatt expansion för kunskapsintensiva tjänsteföretag krävs ett framtidsinriktat reformarbete och förnyelse inom högre utbildning.

INNOVATIONSFÖRETAGEN VERKAR FÖR:

- en förstärkning av akademins samverkansuppgift med näringsliv och omvärld med tydliga regelverk, incitament och resursfördelning
- att det nationella kvalitetsutvärderingssystemet ska följa upp hur samverkan fungerar och vilka resultat det ger
- ökad nationell och internationell samverkan mellan lärosäten
- resurser till samverkansprogram för kunskapsöverföring till SME och nya branscher
- att skapa ökade incitament för arbetsgivare att ta emot ex-jobbare, praktikanter och doktorander
- satsning på en nationell strategi för att attrahera och behålla internationella studenter med stipendier och kvalitet i utbildning samt en attraktiv väg in i arbetslivet
- att möjlighet för nyexaminerade ska beredas plats i uppdrag för att säkra återväxten av kompetens i branschen
- att livslångt lärande kräver möjlighet till påbyggnadsutbildning – något som måste underlättas i studiemedelssystem och regelverk
- Öka antalet utbildningsplatser på ingenjörs och arkitektutbildningarna
- Marknadsför ingenjörsutbildningarna för att locka fler (framförallt kvinnor) till ingenjörsyrken

ANSVARIG

Anders Persson, näringspolitisk chef, Innovationsföretagen

Läs mer om Innovationsföretagen ställningstaganden på
<https://www.innovationsforetagen.se/om-oss/stallningstaganden/>